

Desať rokov používania eura v hotovostnom peňažnom obehu v SR

Milada Vlnková, Dušan Rojek
Národná banka Slovenska

Dňa 1. januára 2009 sa Slovensko stalo v poradí šiestnástou členskou krajinou eurozóny a od tohto dátumu sa euro stalo našou národnou menou. V súlade s Národným plánom zavedenia eura v Slovenskej republike bolo euro zavedené scenárom tzv. veľkého tresku, teda rovnako do hotovostného aj bezhotovostného obehu bez prechodného obdobia.¹ Vďaka dostatočnej úrovni prvotného a druhotného predzásobenia subjektov peňažného obehu bol už od 1. januára v obchodoch, hoteloch, bankách a na ďalších miestach, kde sa platilo hotovosťou, dostatok eurobankoviek a euromincí.

1 Počas obdobia duálneho obehu – teda počas prvých dvoch týždňov roka 2009 – mohlo obyvateľstvo pri platbách za tovary a služby používať slovenské aj eurové peniaze súčasne, ako výdavok však mohli byť použité len eurobankovky a euromince. Po 16. januári 2009 sa euro stalo výlučným zákonným platidlom na území Slovenskej republiky.

2 Položka obeživo menových agregátov zahŕňa okrem reálnej emisie eurobankoviek aj pohľadávku, resp. záväzok voči ECB vo výške, ktorá zodpovedá emisii eurobankoviek národnou centrálnou bankou pod, resp. nad objem, ktorý každý mesiac na základe prerozdelenacieho kľúča na emisii bankoviek stanovuje ECB. Okrem toho zahŕňa aj záväzok vyplývajúci každej krajine po zohľadnení osempercentného podielu ECB na celkovom kapitáli eurozóny. Zdroj: N. Šteflíková: Zmena v metodike vykazovania obeživa a jej vplyv na menový agregát M3, Biatec č. 11/2009.

3 Po vstupe do eurozóny sa v peňažnom obeh v SR vyskytujú aj eurobankovky a euromince emitované inými členskými bankami eurozóny, preto NBS nemá evidenciu o reálnej hodnote a množstve peňazí v obeh. NBS eviduje len eurobankovky a euromince, ktoré sama vydala a prijala z obehu. Rozdiel medzi hodnotou (množstvom) eurobankoviek a euromincí vydaných do obehu a prijatých z obehu od 1. 1. 2009 do konkrétneho dátumu predstavuje kumulovaná čistá emisia.

4 M. Doliak, B. Karmažin: Vplyv zavedenia eura na infláciu v Slovenskej republike v januári 2009, Biatec č. 3/2009

5 Štartovací balíček euromincí obsahoval 45 kusov mincí v hodnote 16,60 € (500 Sk). NBS dala vyrobiť 1,32 mil. kusov štartovacích balíčkov, ktoré sa všetky predali.

6 Euro Penetration Ratio je hodnota eurobankoviek a euromincí v emisii vydelená súčtom hodnoty eurobankoviek a euromincí v emisii a hodnoty slovenských bankoviek a slovenských mincí v obeh.

Vstupom do eurozóny došlo k zmenám aj v oblasti používania ukazovateľov hotovostného peňažného obehu. Ukazovateľ „obeživo“ podľa metodiky ECB² predstavuje príspevok (podiel) Slovenska na eurobankovkách, emitovaných Eurosystemom. Ukazovateľ „obeživo“, používaný v čase platnosti samostatnej slovenskej korunovej meny (Sk), bol nahradený ukazovateľom „kumulovaná čistá emisia“³ (ďalej len „emisia“).

Napriek prevládajúcemu pozitívnemu postojovi obyvateľstva k zavedeniu eura v SR sa časť verejnosti obávala, že zavedením eura dôjde k zvyšovaniu cien tovarov a služieb. Tento efekt zdražovania sa však podľa makroekonomickej analýzy NBS nepotvrdil. Ako uvádzajú autori článku o analýze vplyvu zavedenia eura v SR na infláciu v SR za január 2009, ani jedna z použitých metód neidentifikovala, že z dôvodu zavedenia eura by došlo k neodôvodnenému zvýšeniu spotrebiteľských cien.⁴ Okrem toho priemerná inflácia (meraná HICP) za rok 2009 dosiahla 0,9 %, kým v roku 2008 bola na úrovni 3,9 %.

PRÍPRAVA NA ZAVEDENIA EURA DO HOTOVOSTNÉHO PEŇAŽNÉHO OBEHU V SR

Dokumentmi, od ktorých sa odvíjal proces príprav na zavedenie eura v SR, boli *Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike*, ktorý už 23. júna 2005 schválila Banková rada NBS a následne 6. júla 2005 vláda Slovenskej republiky (ďalej len „národný plán“), a zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike z 28. novembra 2007 (ďalej len „generálny zákon“). Z pohľadu hotovosti boli hlavné úlohy definované v *Stratégii zavedenia eura do hotovostného peňažného obehu a stahovania a ničenia slovenskej meny*, ktorú Banková rada NBS schválila 3. júla 2007. Stratégia stanovovala hlavné úlohy pre zavedenie eura, ako aj úlohy spojené so sťahovaním a ničením slovenskej meny.

Jednou z hlavných úloh v procese prípravy na zavedenia eura do hotovostného peňažného

ho obehu v SR bolo včasné predzásobenie bánk dostatočným množstvom eurobankoviek a euromincí a následné druhotné predzásobenie klientov bánk. Tento proces sa realizoval na zmluvnom základe a plne podliehal usmerneniu Európskej centrálnej banky ECB/2006/9 o predzásobení a druhotnom predzásobení, ktoré špecifikovalo práva a povinnosti zúčastnených strán, obdobie predzásobenia a druhotného predzásobenia, zábezpeky a vykazovanie štatistických údajov. Pre obyvateľstvo pripravila NBS v rámci predzásobenia tzv. štartovacie balíčky, ktoré sa začali predávať 1. decembra 2008.⁵

Eurobankovky na účely predzásobenia, druhotného predzásobenia a emisie v roku 2009 si NBS zapožičala z Eurosystemu, konkrétne od rakúskej centrálnej banky Oessterreichische Nationalbank, vzhľadom na priaznivú vzdialenosť a efektívnosť prepravy. Euromince so slovenskou stranou sa razili v Mincovni Kremnica, š. p. Slovensko bolo prvou krajinou z nových prístupujúcich krajín do eurozóny, ktorá na razbu euromincí využila služby mincovne na svojom území.

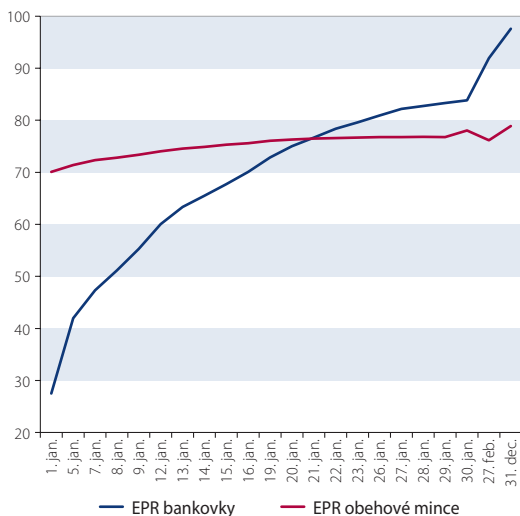
EMISIA EUROVEJ HOTOVOSTI V SR

Euro bolo do hotovostného peňažného obehu zavedené úspešne a bez vážnejších komplikácií. NBS a banky otvorili svoje pobočky počas obdobia duálneho obehu aj cez víkendy a sviatky, aby umožnili realizáciu výmeny slovenských peňazí za eurá, resp. vkladov slovenských peňazí svojim klientom na účet. Už dve hodiny po polnoci 1. januára 2009 bolo 94 % bankomatov schopných vydávať eurobankovky a 3. januára 2009 boli už všetky bankomaty úspešne prestavené na vydávanie eurobankoviek.

Nahrádzanie slovenských bankoviek a mincí v obeh eurovými, merané pomocou stupňa nasýtenia peňažného obehu eurom (Euro Penetration Ratio⁶ – EPR, graf 1), prebiehalo v prvých dňoch po prechode na menu euro mierne pomalšie ako v ostatných nových členských kraji-

Graf 1 Stupeň nasýtenia peňažného obehu eurom v roku 2009 (Euro Penetration Ratio)

Zdroj: NBS.

nách eurozóny. Dôvodom bol väčší počet sviatkov (počas prvých šiestich dní roka 2009 boli len dva pracovné dni), ako aj informačná kampaň, ktorá ubezpečila obyvateľstvo, že výmena slovenských korún za eurá v bankách a v NBS bude prebiehať dostatočne dlho a nie je potrebné ju realizovať okamžite. Tým sa podarilo znížiť nápor výmen v prvých kalendárnych dňoch roka 2009, v kontexte čoho nižšie hodnoty EPR netreba hodnotiť negatívne.

K 1. januáru 2009 bola hodnota emisie 1,07 mld. € a predstavovala najmä predzásobennú hotovosť. Počas obdobia duálneho obehu sa táto hodnota viac ako zdvojnásobila a k 16. januáru 2009 dosiahla 2,48 mld. €, aj v dôsledku emisie eurobankoviek 200 € a 500 €, ktorými neboli banky predzásobené vzhľadom na ich vysokú nominálnu hodnotu. Ku koncu roka 2009 dosiahla hodnota emisie eurovej hotovosti 4,6 mld. €, čo

bolo takmer 90 % z hodnoty slovenských peňazí v obehu ku koncu referenčného roka 2007.

V ďalšom období sa dopyt po eurovej hotovosti naďalej zvyšoval a k 31. 12. 2018 hodnota eurovej emisie dosiahla 13,5 mld. €. Ročný prírastok emisie eurovej hotovosti v SR sa v rokoch 2010 až 2018 pohyboval na úrovni priemerne 1 mld. €.

Ku koncu roka 2018 pripadalo na jedného obyvateľa SR v priemere 33 bankoviek v hodnote približne 2 301 € a 136 obehových mincí v hodnote takmer 32 €.7 Nominálna štruktúra eurovej hotovosti na obyvateľa je uvedená v grafe 2.

V peňažnom obehu v SR sa okrem slovenských euromincí vplyvom migrácie nachádzajú vo veľkej miere aj euromince z iných krajín eurozóny. NBS každoročne analyzuje na vzorke 2 000 kusov euromincí každej nominálnej hodnoty ich národnú stranu. Z výsledkov poslednej analýzy z roku 2018 vyplýva, že najviac zastúpené boli euromince s nemeckou (22,7 %), rakúskou (15,1 %) a talianskou (9,6 %) národnou stranou. Z pohľadu

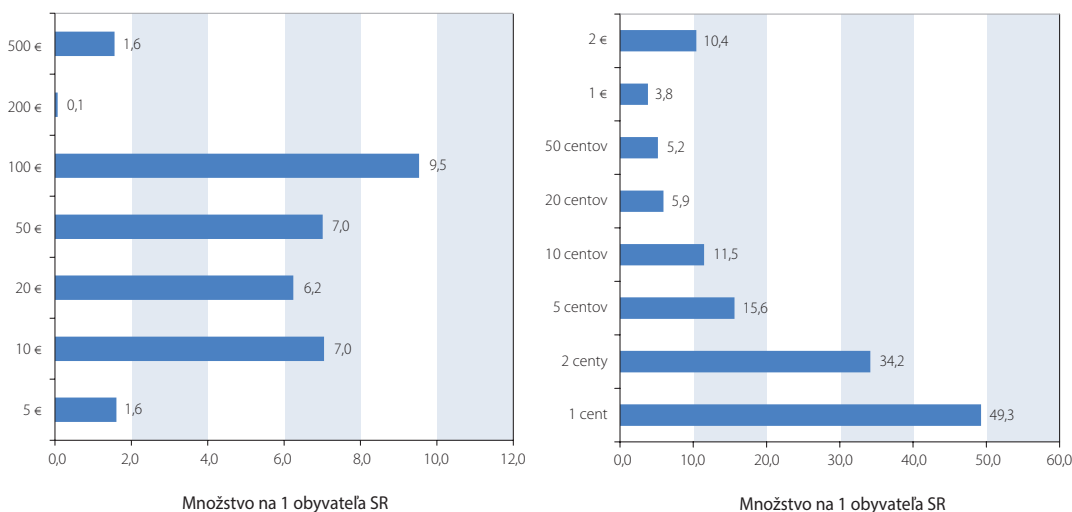
7 Počet obyvateľov SR k 31. 10. 2018 podľa SÚ SR: 5,45 milióna. Množstvá sú vypočítané z priemernej kumulovanej čistej emisie v SR za rok 2018.

Tabuľka 1 Podiel euromincí so slovenskou a inou národnou stranou v SR v r. 2018 (podiel v %)

Nominálna hodnota	SR	Ostatné krajiny
2 €	34,5	65,5
1 €	14,1	85,9
50 centov	20,7	79,3
20 centov	16,7	83,3
10 centov	35,4	64,6
5 centov	47,6	52,4
2 centy	62,5	37,5
1 cent	53,3	46,7
Spolu	35,6	64,4

Zdroj: NBS.

Graf 2 Množstvo eurobankoviek a euromincí na 1 obyvateľa SR podľa nominálnej hodnoty (v kusoch)

Zdroj: NBS.

- 8 Z hodnoty slovenských bankoviek v obehu k 31. 12. 2007.
 9 <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2211>
 10 Výsledky prieskumu za rok 2018 neboli k dátumu uzávierky ešte k dispozícii.

nominálnej štruktúry euromincí je najviac „importovanou“ jedoeurová minca a najmenej dvojcentová minca (tabuľka 1).

ŠTAHOVANIE SLOVENSKÝCH KORÚN Z OBEHU

Proces sťahovania slovenských korún z obehu sa začal už v júli 2008, teda takmer ihneď po oficiálnom oznámení o zavedení eura v SR od 1. 1. 2009. Občania si podľa odporúčaní NBS ukladali slovenské peniaze na účty v bankách pre zjednodušenie a zefektívnenie konverzie na eurá, príp. si v decembri 2008 zakúpili štartovacie balíčky, ktoré pre nich pripravila NBS. Ku koncu roka 2008 bolo uložených na účtoch v bankách, príp. vymenených za štartovacie balíčky približne 50 % z hodnoty obehu slovenských peňazí ku koncu roka 2007.

Druhá vlna sťahovania slovenských peňazí z obehu prišla počas obdobia tzv. duálneho obehu, ktorý trval prvé dva týždne od zavedenia eura v SR. Ku koncu obdobia duálneho obehu bolo stiahnutých z obehu celkovo 79 % hodnoty slovenských korún v obehu v porovnaní s koncom referenčného roka 2007 (graf 3). Neskôr sa proces sťahovania slovenských peňazí z obehu spomalil. Slovenské bankovky a slovenské pamätne mince sa vymieňajú v NBS bez časového obmedzenia. Výmena slovenských obehových mincí bola ukončená 2. januára 2014 v súlade generálnym zákonom.

Ku koncu roka 2018 zostávali v obehu slovenské bankovky v hodnote 2,16 mld. Sk (71,7 mil. €), čo je približne 1,42 % z hodnoty slovenských bankoviek v obehu.⁸ Na jedného obyvateľa pripadá 3,4 ks slovenských bankoviek v hodnote 396,6 Sk (13,2 €). Okrem toho sú v obehu slovenské pamätne mince v hodnote 0,7 mld. Sk (23,2 mil. €).

Sťahovanie slovenských peňazí z obehu prebiehalo bez vážnejších problémov, spoločnosť si postupne na eurovú hotovosť zvykala a v súčasnosti

možno konštatovať, že eurová hotovosť sa v spoločnosti udomácnila. Dokazujú to aj výsledky Eurobarometra z októbra 2018, podľa ktorého 68 % opýtaných Slovákov považuje euro za „dobrú vec“ pre Slovenskú republiku.⁹

EMISIA EUROBANKOVIEK SÉRIE EURÓPA

Z dôvodu zabezpečenia vysokej ochrany eurobankoviek pred falšovaním a integrity peňažného obehu rozhodla ECB o zavedení novej, v poradí druhej série eurobankoviek – série Európa. Názov Európa sa zvolil preto, že niektoré z jej ochranných prvkov (vodoznak a hologram) obsahujú portrét Európy, postavy z gréckej mytológie, po ktorej je pomenovaný náš kontinent.

Eurobankovky druhej série sa do hotovostného peňažného obehu uvádzajú postupne od 2. mája 2013 približne s jedno- až dvojročným odstupom. Prvé štyri bankovky série Európa, 5 €, 10 €, 20 € a 50 €, boli uvedené do obehu v rokoch 2013, 2014, 2015 a 2017. Posledné dve bankovky novej série (100 € a 200 €) boli oficiálne predstavené 17. septembra 2018 a do obehu budú emitované od 28. mája 2019. Ich vydaním bude séria Európa kompletná. Na základe rozhodnutia ECB zo 4. mája 2016 nebude bankovka najvyššej nominálnej hodnoty (500 €) súčasťou série Európa a ECB sa rozhodla produkciu tejto bankovky ukončiť. Dôvodom sú obavy niektorých inštitúcií, že by táto bankovka mohla uľahčovať nezákonnú činnosť. Bankovka 500 € však naďalej zostáva zákonným platidlom, zachová si svoju hodnotu a bude sa dať neobmedzene vymieňať v centrálnych bankách Eurosystemu.

Pre zisťovanie spokojnosti s kvalitou eurobankoviek v obehu vykonáva ECB v krajinách eurozóny on-line prieskum kvality eurobankoviek v obehu. Z výsledkov prieskumu realizovaného v roku 2017¹⁰ vyplýva, že 88,4 % respondentov vyjadrilo spokojnosť s kvalitou obiehajúcich eurobankoviek. Spokojnosť s eurobankovkami sa podľa výsledkov prieskumu dlhodobo pohybuje okolo úrovne 90 %. V grafe 4 sa uvádzajú odpovede: veľmi spokojní (excelentné), spokojní (dobré), ani spokojní, ani nespokojní (akceptovateľné) a nespokojní, resp. nevedia odpovedať.

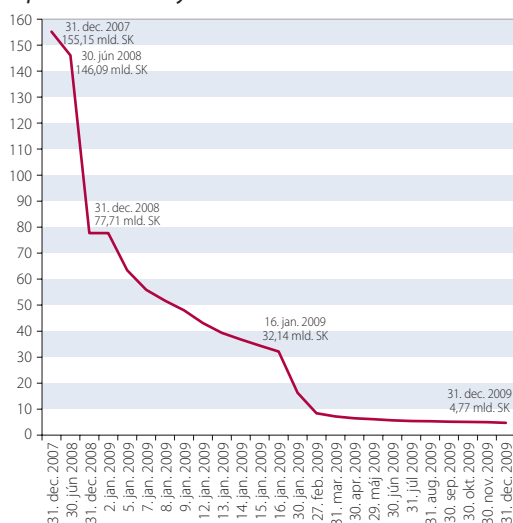
EMISIA PAMÄTNÝCH A ZBERATEĽSKÝCH EUROMINCÍ

Pamätne mince v nominálnej hodnote 2 €

Národná banka Slovenska od prijatia eurovej meny do konca roka 2018 vydala spolu 11 pamätných mincí, z čoho tri kusy predstavujú spoločnú emisiu štátov eurozóny. Pamätne euromince v nominálnej hodnote 2 € emituje NBS na území Slovenskej republiky, no funkciu zákonného platidla majú v rámci celej eurozóny.

Prvá pamätná minca bola emitovaná v roku 2009 pri príležitosti 10. výročia hospodárskej a menovej únie ako spoločná emisija štátov eurozóny v celkovom množstve 2,5 milióna kusov. Zvyšných desať mincí bolo vydaných v náklade 1 mil. kusov z každej emitovanej mince.

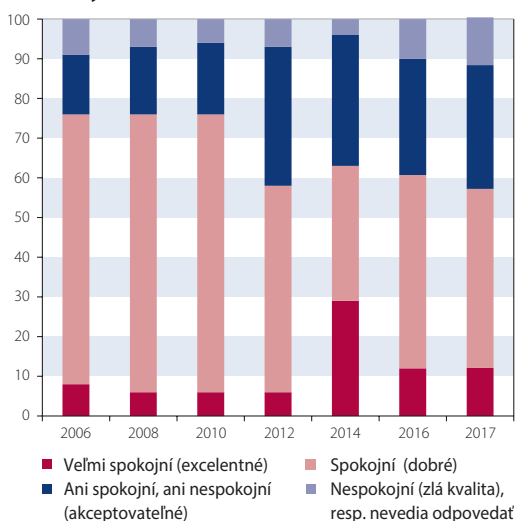
Graf 3 Vývoj zostávajúcej hodnoty slovenských peňazí v obehu v prvom roku zavedenia eura v SR a porovnanie s východiskovou hodnotou

Zdroj: NBS.

Graf 4 Spokojnosť s kvalitou eurobankoviek v obehu podľa výsledkov prieskumu v krajinách eurozóny

Zdroj: Prieskumy ECB (Biennial poll a online poll).

Poznámka: V rokoch 2006 až 2014 sa prieskum realizoval v dvojročných intervaloch a od roku 2016 v ročných intervaloch.

Zberateľské mince z drahých kovov

NBS od prijatia eura v SR do konca roku 2018 vydala spolu 45 rôznych zberateľských mincí z drahých kovov v celkovom množstve 489 785 kusov, v bežnom a proof vyhotovení a v štruktúre podľa tabuľky 2.

Na rozdiel od pamätných mincí sú zberateľské mince emitované na území SR a funkciu zákonného platidla majú tiež iba na území SR. Do konca roku 2018 bolo predaných viac ako 470 tisíc zberateľských mincí (96 % z celkového počtu emitovaných zberateľských mincí).

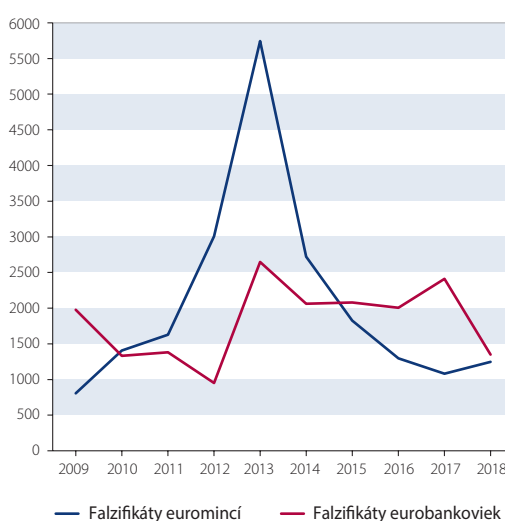
Na výtvarné motívy zberateľských euromincí a národnú stranu pamätných mincí vypisuje NBS verejnú anonymnú súťaž, na ktorej sa môžu zúčastniť všetci záujemcovia, ak splnia jej podmienky. Následne komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných a zberateľských mincí vymenovaná guvernércom NBS vyhodnotí predložené návrhy a predloží ich na schválenie Bankovej rade NBS. Zberateľské euromince vydané v rokoch 2009 až 2018 boli realizované podľa návrhov (spolu) 16 autorov (z toho 13 bolo zo SR, dvaja z ČR a jeden z Ruska).

FALZIFIKÁTY

Množstvo zadržaných falzifikátov eurových platiel je v porovnaní s ostatnými krajinami eurozóny relatívne nízke. Z celkového počtu zadržaných falzifikátov eurobankoviek a euromincí v Európskej únii v rokoch 2009 až 2018 bolo len približne 0,5 % zadržaných na území Slovenskej republiky. Na jeden milión eurobankoviek v emisii pripadalo len približne 12 kusov falzifikátov. Pravdepodobnosť, že sa fyzické osoby alebo právnické osoby stretnú v rámci obehu s falošnou eurobankovkou alebo euromincou, je teda relatívne malá.

Od zavedenia eura je množstvo falzifikátov eurobankoviek zadržaných v obehu relatívne

Graf 5 Množstvo falzifikátov eurobankoviek a euromincí zadržaných v obehu v SR v rokoch 2009 – 2018 (v kusoch)

Zdroj: NBS.

stabilné a dlhodobo sa pohybuje na úrovni približne 2 000 kusov ročne. Množstvo falzifikátov euromincí zadržaných v obehu dosiahlo svoj najvyšší bod v roku 2013 (5 742 kusov) a odvtedy sa ich počet znižuje. V súčasnosti dosahuje hranicu približne 100 kusov za mesiac. Rovnaké trendy možno pozorovať aj v rámci celej eurozóny, kde počet falzifikátov eurobankoviek a euromincí zadržaných v obehu už štvrtý rok mierne klesá.

Podiel falzifikátov zadržaných mimo obehu sa každoročne pohybuje približne na úrovni 10 % zo všetkých zadržaných falzifikátov eurobankoviek a euromincí.

Najviac falšovanou eurobankovkou je bankovka 50 € s približne 50-percentným podielom na všetkých falzifikátoch eurobankoviek zadržaných v obehu v posledných piatich rokoch. Na druhom mieste je bankovka 100 € a tretia je bankovka 20 €. Tieto tri nominálne hodnoty eurobankoviek tvoria dlhodobo približne 85- až 90-percentný podiel z celkového počtu zadržaných falzifikátov eurobankoviek. Vývoj počtu zadržaných falzifikátov týchto eurobankoviek zobrazuje graf 6.

Tabuľka 2 Zberateľské mince vydané NBS

Nominálna hodnota v €	Počet motívov	Bežné vyhotovenie	Vyhotovenie proof
10	27	125 750	201 945
20	8	44 500	63 650
25	1	3 200	6 900
100	9	0	43 840
Spolu	45	173 450	316 335

Poznámka: Jeden motív v nominálnej hodnote 25 € bol vydaný výnimočne v roku 2018 pri príležitosti 25. výročia vzniku SR.

Graf 6 Množstvo falzifikátov vybraných eurobankoviek zadržaných v obehu v SR v rokoch 2009 až 2018 (v kusoch)

Zdroj: NBS.

11 Nemecko a Holandsko uskutočnili vlastnú štúdiu o používaní hotovosti a ich výsledky boli do štúdie ECB zapracované.

12 <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op201.en.pdf>

Dvojeurová urominca je od začiatku zavedenia eura v SR najviac falšovanou euromincou s podielom približne 75 %. Zaujímavosťou je, že v posledných rokoch sa vo väčšom množstve falšujú euromince nominálnej hodnoty 50 centov ako jedoeurové mince. Tento možno neočakávaný trend je možné vysvetliť tým, že falšovanie päťdesiatcentových mincí je v porovnaní s falšovaním bimetalických jedoeurových mincí s magnetickým stredom jednoduchšie.

ŠTÚDIA ECB O POUŽÍVANÍ HOTOVOSTI A INÝCH PLATBNÝCH PROSTRIEDKOV V EUROZÓNE

Európska centrálna banka uskutočnila v rokoch 2015 a 2016 prostredníctvom agentúry Kantar Public štúdiu o používaní hotovosti a iných

platobných prostriedkov pri platbách za tovary a služby v krajinách eurozóny. Štúdia sa realizovala na reprezentatívnej vzorke respondentov starších ako 18 rokov v každej z krajín eurozóny.¹¹ Výsledky štúdie boli publikované na stránke ECB ako Occasional Paper Series: *The use of cash by households in the euro area*.¹²

Používanie hotovosti v domácnostiach eurozóny

Ako ukazujú grafy 7 a 8, na Slovensku sa až 78 % transakcií zrealizovalo v hotovosti (priemer eurozóny na takmer rovnakej úrovni 78,8 %), čo z hľadiska hodnoty transakcií predstavovalo podiel hotovosti 66 % (53,8% v eurozóne).

Priemerná hodnota hotovostnej transakcie na predajnom mieste na Slovensku dosiahla 10,50 €, čo je menej ako priemer eurozóny 12,38 € (graf 9). Slováci použili hotovosť pri platení v priemere 1,3 krát denne, čo predstavuje približne 10 platieb za týždeň (platba kartami 0,3-krát denne). Výsledky štúdie naznačujú rozdiel medzi skutočným a vnímaným nákupným správaním, pričom majú spotrebiteľia tendenciu opomínať niektoré hotovostné platby nižšej hodnoty (napr. kúpa zmrzliny a pod.).

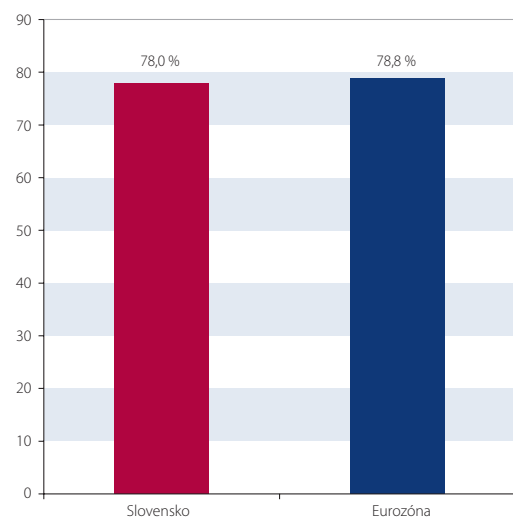
V eurozóne je to o niečo menej, hotovosť sa pri platbách použila 1,2-krát, čo predstavuje skoro 9 platieb za týždeň (graf 10). Slováci mali vo svojich peňaženkách priemernú hotovosť v sume 53 €, v eurozóne to bola suma 65 €.

Spôsoby dopĺňania hotovosti a spokojnosť s výberom hotovosti z bankomatov

Slováci si dopĺňajú hotovosť častejšie ako respondenti v eurozóne – približne 1,6-krát týždenne v sume 42 €, kým v eurozóne 1,2-krát týždenne v priemernej hodnote 62 €.

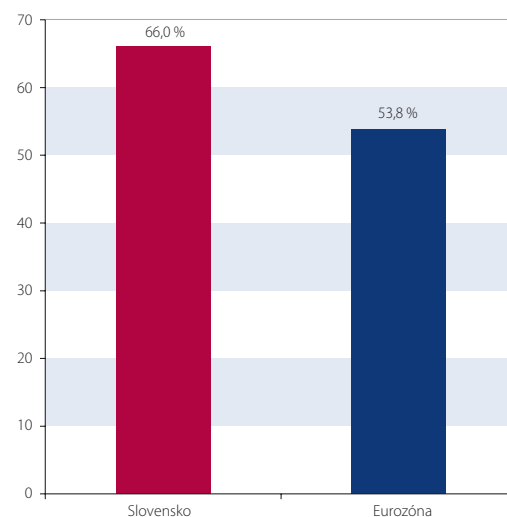
Prevažná väčšina respondentov na Slovensku (93 %) uviedla, že je spokojná s dostupnosťou bankomatov alebo pobočiek bánk v prípade po-

Graf 7 Podiel hotovostných transakcií z hľadiska počtu transakcií

Zdroj: ECB, úpravy NBS.

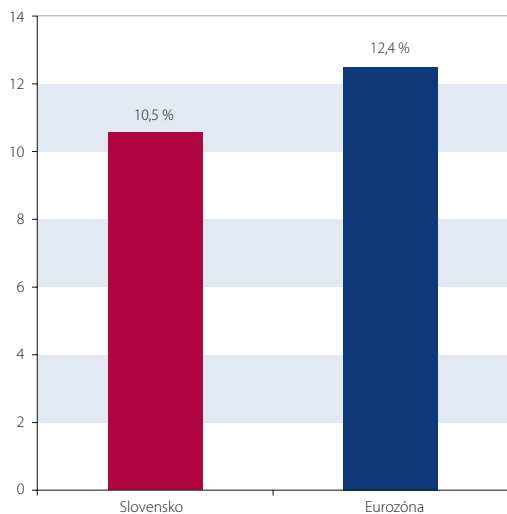
Graf 8 Podiel hotovostných transakcií z hľadiska hodnoty transakcií

Zdroj: ECB, úpravy NBS.

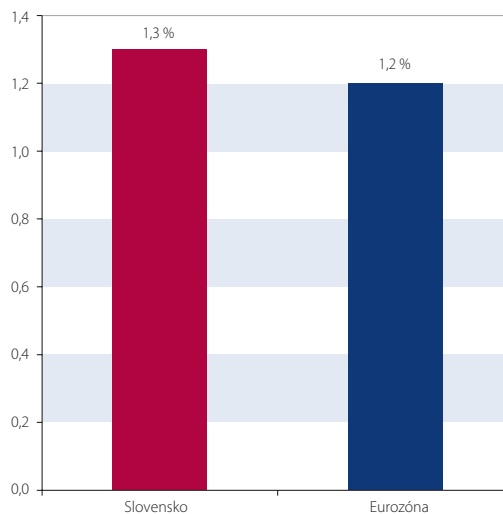

Graf 9 Priemerná hodnota hotovostnej transakcie

Zdroj: ECB, úpravy NBS.

Graf 10 Priemerný počet hotovostných transakcií na osobu a deň

Zdroj: ECB, úpravy NBS.

treby doplnenia hotovosti, čo je v súlade s priemerom eurozóny (94 %). Na Slovensku iba 27 % respondentov uviedlo, že nikdy neplatili poplatky za výber hotovosti z bankomatov.¹³ V priemere za eurozónu až 60 % respondentov uviedlo, že nikdy neplatili poplatky za výber hotovosti z bankomatov. Z toho vyplýva, že úroveň poplatkov za výbery z bankomatov v SR je buď vyššia ako priemer eurozóny, alebo klienti bánk v eurozóne dokážu lepšie prispôsobiť (modifikovať) správanie pri získavaní hotovosti, napríklad využívať len vlastnú sieť bankomatov, ktorej výber v rámci balíčka služieb k účtu nie je spoplatnený.

Štúdia ECB potvrdzuje, že hotovosť je naďalej dominantným platobným nástrojom pri platbách za tovary a služby na predajných miestach, či už na Slovensku, alebo v eurozóne. Otázkou zostáva, ako sa budú preferencie spotrebiteľov pri platbách za tovary a služby meniť v kontexte rozširovania bezhotovostných foriem platenia, teda nielen formou debetnej a kreditnej karty, ale aj mobilných platieb ako Android Pay, Google Pay alebo iných inovatívnych foriem. Už v súčasnosti sa podiel bezhotovostných platieb v pomere k hotovostným platbám relatívne zvyšuje. Odpoveď na to, do akej miery bezhotovostné platby redukujú používanie hotovosti, nám dá v poradí druhá paneurópska štúdia o správaní spotrebiteľov pri platbách za tovary a služby, ktorá by mala byť ukončená v roku 2020.

BUDÚCNOSŤ HOTOVOSTI

Hotovosť je v súčasnosti prostredníctvom rôznych kampaní vystavovaná tlaku a spotrebiteľ je presvedčaný, že „cashless society“ je najlepší stav, ktorý všetci chceme dosiahnuť. Pri týchto kampaniach sa často zabúda na unikátne vlastnosti

hotovosti a rôzne tvrdenia sa prezentujú ako všeobecná pravda, ako napríklad spájanie hotovosti, hlavne vyšších nominálnych hodnôt, s čiernou a šedou ekonomikou.

Nedávny výskum skúmajúci závislosť medzi objemom hotovosti v obehu a rozsahom šedej ekonomiky ukázal, že medzi nimi neexistuje preukázateľná, priamo úmerná závislosť.¹⁴ Niektoré krajiny s výrazným podielom hotovosti na celkových platbách, ako napr. Nemecko alebo Rakúsko (tzv. cash-based countries), majú úroveň šedej ekonomiky nižšiu ako krajiny, kde je hotovosť na ústupe.

Ďalším často používaným tvrdením je, že hotovosť je zdraviu škodlivá. Treba však objektívne povedať, že povrch bankoviek neohrozuje v štandardných podmienkach zdravie viac ako displej mobilného telefónu či platobná karta.

Bankovky nie sú ani zastaraný produkt, ako sa to často prezentuje. Je pravda, že bankovky, resp. cenné papiere v rôznych formách ľudstvo používa už veľmi dlho, ale to neznamená, že dnešné bankovky sú zastarané. Práve naopak, obsahujú unikátne ochranné prvky vyrobené použitím najmodernejších technológií, ktoré majú eurobankovkám zabezpečiť ich dlhoročnú integritu v peňažnom obehu.

Štúdie o používaní rôznych platobných nástrojov potvrdzujú, že nielen hotovosť, ale aj iné platobné nástroje predstavujú pre podnikateľské subjekty náklady, napríklad poplatky súvisiace s použitím platobných kariet pri platbách na platobných termináloch. Spoločnou úlohou Euro systému preto je, aby sa bezhotovostné platobné nástroje a hotovosť vzájomne neeliminovali, ale aby sa navzájom dopĺňali a udržiavali stabilitu platobných systémov pri optimálnom využití spoločenských nákladov.

¹³ Takmer dve tretiny respondentov platilo poplatky za výber hotovosti z bankomatov vždy (20 %) alebo občas (43 %).

¹⁴ Seitz, Franz and Reimers, Hans-Eggert and Schneider, Friedrich G., *Cash in Circulation and the Shadow Economy: An Empirical Investigation for Euro Area Countries and Beyond* (July 09, 2018). CESifo Working Paper Series No. 7143.